

Kaj smo doslej napravili
z udarniškim delom:

Dom svobode
Zadružni dom
Jezero
Osnovno šolo
Ceste in nasade
Smučarske skakalnice

Velenjski

LETO V. — STEVILKA 9
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

POSEBNA STEVILKA

VELENJE, 15. AVGUST 1956

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOČAR FRANJO — UREDNIŠTVO: RUDNIK
VELENJE. ČERKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. R. SOSTANJ. TISK ČELISKE TISKARNE V CELJU

Zakaj delamo

Letošnje leto je izredno važno za nadaljnji razvoj in krepitev našega gospodarstva. Vsi z velikim zanimanjem pričakujemo prvih rezultatov nove ekonomske politike, katere sklepi so bili sprejeti na posvetovanju pri tov. Titu. To posvetovanje in IV. plenum Zveznega odbora SZDL sta vzbudila med prebivalstvom veliko zanimanje in živahne razprave. To je tudi razumljivo, saj so bile v sklepih nakazane konkretne naloge za postopno stabilizacijo tržišča, spremembo strukture investicij, povečanje produktivnosti dela, pospeševanje kmetijstva, prometa itd. O teh vprašanjih so razpravljale tudi organizacije ZK, SZDL, sindikatov in mladine s svojimi člani. O njih so govorili tudi na sejah DS, KZ in zborih volivcev. Vse te razprave so pripomogle, da se med prebivalstvom izoblikovale enotne predstave in enotni pogledi na nadaljnja pota našega gospodarskega razvoja.

Danes nam je popolnoma jasno, da je bil prehod na sedanjo gospodarsko politiko mogoč le na osnovi velikih uspehov v izgradnji bazične industrije. V njo smo vsa povojna leta vlagali ogromna gnojna sredstva in velike napore vseh delovnih ljudi. Taka politika pa ni bila potrebna le zaradi izgradnje materialnih osnov socializma, za katerega so se naši narodi odločili, ampak tudi zaradi mednarodne politične situacije in povojnega položaja Jugoslavije v svetu. V pogojih gospodarske zaostalosti, katero smo podedovali iz stare Jugoslavije, političnega pritiska, gospodarske blokade in hladne vojne, pač nismo mogli izbirati druge poti. Zato smo tako gospodarsko orientacijo vsa povojna leta namenoma in zavestno podpirali, čeprav je povzročala neskladnosti v razvoju posameznih gospodarskih panog in s tem tudi negativne posledice. Izkušnje pa so pokazale, da je bila taka politika ne le opravljena, ampak tudi nujna. Sele sedaj, ko smo po desetih letih izrednih naporov razširili surovinske in energetske baze, ko smo zgradili glavne objekte težke industrije, ko smo utrdili gospodarsko in politično neodvisnost ter obrambno sposobnost države, lahko preidemo v drugo fazo izgradnje, t. j. k pospeševanju lahke in predelovalne industrije, k pospeševanju kmetijstva, izboljšanju prometa, stabilizaciji tržišča itd. Uspešno izvajanje teh nalog bo najhitreje ustvarilo potrebne pogoje za postopen dvig življenjske ravni prebivalstva.

Toda vsega tega pa ni moč uresničiti v kratkem času. Potrebni so dolgotrajni napori in prizadevanja vsega prebivalstva. Dosedanji rezultati izvajanja te politike že kažejo, da so se naši delovni ljudje za tako gospodarsko politiko hitro odločili in s svojimi napori izboljševali prve uspehe. Za sedaj se ti uspehi kažejo predvsem v neprestani konsolidaciji tržišča in povečanju izvozu. Nadaljnji napori v tej smeri pa nam bodo brez dvoma prinesli še obilnejše zeteve. Naše organizacije, zlasti ZK, SZDL in sindikati pa morajo tem vprašanjem posvetiti največjo pozornost. Pri svojem članstvu morajo nenehno utrjevati zavest in prepričanje, da je naš življenjski nivo največ odvisen od naših naporov, od povečane proizvodnje in storilnosti dela, od večje štednje in smotrnega izkoriščanja vseh sredstev in koristne namene. Za take naloge je treba aktivizirati tudi organe družbenega upravljanja, vsako podjetje ali ustanovo in vsakega posameznika.

Kakor povsod so se tudi delovni ljudje naše občine z vsemi silami vključili v etrajni in zavestni boj za socialistično izgradnjo naše domovine. V okviru tega boja zavestno, vztrajno in požrtvovalno izpolnjujejo svoje naloge in z izredno iniciativno rešujejo številne probleme v občini. Zato ni čudno, če smo v kratkem času po osvoboditvi dosegli velik gospodarski napredek. V desetih letih se je lice Šaleške doline popolnoma spremenilo. Nekdaj razmeroma zelo zaostala dolina se hitro razvija v veliko gospodarsko središče, pomembno za širšo skupnost. Osnovo tega razvoja tvorijo bogate zaloge premoga, ki jih smotrno izkoriščamo v vedno večjem obsegu. Velenjski premost služi tudi kot pogonsko sredstvo TE v Velenju in Soštanju. Ker sta premost in električna energija važna predpogoja za nadaljnjo krepitev gospodarstva, vloga naša skupnost ogromna sredstva za razširitev proizvodnih kapacitet RLV in TE v Soštanju.

Rudnik lignita Velenje že nekaj let stalno dviga svojo proizvodnjo, tako da je v letu 1955 dosegla 1.210.000 ton. Za leto 1956 ima planirano 1.350.000 ton. Z novimi investicijami pa mora v letu

1962 doseči 3.000.000 ton proizvodnje. Z dograditvijo TE Soštanj se bo povečala tudi proizvodnja električne energije na 120.000 KW.

Pomembni uspehi so bili doseženi tudi v drugih gospodarskih panogah občine. V celoti pa hiter razvoj proizvodnih kapacitet, zlasti Velenja, povzroča tudi velike spremembe v socialni strukturi in življenju prebivalstva. Vse to pa se odraža v večji politični zavesti, kulturno prosvetni dejavnosti in športni razgibanosti ljudi, zlasti mladine. Poleg teh pozitivnih sprememb nastajajo tudi velike težave, zaradi pomanjkanja stanovanj, šol, zdravstvenih in kulturnih ustanov, trgovskih in obrtnih lokalov ter raznih komunalnih naprav. Ti problemi so iz dneva v dan težji zaradi neprestanega dotoka novih delavcev. Ker je situacija v tem pogledu v Velenju že kritična, jo bo treba hitro in energično reševati. Pri premagovanju navedenih težav bomo morali poleg skupnih sredstev, ki so namenjena za izgradnjo družbenega standarda, boljše izkoristiti tudi lastne, še neizkoriščene rezerve. Na ta način bomo mnoge probleme s lastnimi silami hitreje reševali. S tem pa nikakor ne mislimo, da nam pomoč višjih organov ne bo več potrebna. Nasprotno! Potrebe po finančnih sredstvih za izgradnjo družbenega standarda v Velenju so tako velike, da jih ne moreta kriti niti občina niti okraj. Zato bosta morali večji del sredstev prispevati tudi Republika in Zveza.

Popolnoma napačno bi bilo, če bi se sedaj orientirali izključno na pomoč višjih organov. Taka orientacija bi škodovala celi skupnosti, največ pa Velenju. S tako politiko bi demoralizirali lastne sile in zmanjšali interes prebivalstva, da po svojih močeh prispeva čim večji delež k hitrejši in boljši rešitvi teh problemov. Sele tedaj, ko bomo s svojimi silami in sredstvi napravili vse, kar je v naši moči, bomo gospodarsko in moralno opravičeni zahtevati pomoč širše skupnosti. Prav gotovo nam bo v tem primeru skupnost raje nudila svojo pomoč, katero bomo za izpolnitev naših nalog nujno potrebovali.

Prebivalci Velenja se tega popolnoma zavedajo. Poleg vsakodnevnega rednega dela so opravili že na tisoče prostovoljnih delovnih ur pri izgradnji in urejanju naselja šole, športnih in otroških igrišč ter okolice jezera. Toda to je šele začetek. Bodoče Velenje bo šlo okrog 30.000 prebivalcev in več, poleg stanovanjskih blokov, šol, zdravstvenih, kulturnih in drugih javnih ustanov bo potrebovalo še vrsto igrišč, nasadov, parkov, poti itd., kar potrebuje vsako sodobno grajeno mesto. Tudi pri sedanjem naselju je treba še marsikaj urediti, da bi dobilo lepši zunanji izgled.

Pri vseh teh delih so prebivalci Velenja pripravljeni z vsemi silami sodelovati. Na pobudo delovnega kolektiva Rudnika Velenje je SZDL pozvala svoje člane k prostovoljnemu delu. Po temeljitih pripravah, katere je izvršil štab, ki vodi vso akcijo, so se dela že začela. Ze prvi dan se je pozivu odzvalo veliko število članov. Naslednje dni jih je prišlo na delo še več. Dela se bodo nadaljevala cel mesec, tako dolgo, da bodo urejena vsa igrišča, parki in okolica jezera. Po končanih delih na teh objektih bo 2. septembra svečan začetek del na regulaciji Pake. Regulacija Pake pa je predpogoja za pospešeno izgradnjo novega Velenja, katerega središče bo na ravni med sedanjim Velenjem in Salekom. Delovni kolektiv RLV, odbor SZDL in članstvo so sklenili, da bodo večino zemeljskih del izvršili na prostovoljni osnovi. Ker je ta akcija velikega pomena ne samo za Velenje, ampak za celo dolino, člani SZDL v Velenju pričakujejo moralno in aktivno pomoč vseh organizacij SZDL v Šaleški dolini.

Prostovoljno delo, s katerim so začeli v Velenju, ni samo velikega gospodarskega, temveč tudi moralno političnega pomena. Največjo korist od tega bodo imeli Velenjčani sami, ki so na hitri izgradnji in lepi ureditvi Velenja zainteresirani. Kolikor lepše bo, toliko boljše se bo v njem počutil vsak posameznik. Sleherni pa, ki se bo udeležil te akcije, bo lahko ponosen, da je po svojih močeh prispeval vsaj delež za ureditev doma in okolice, v kateri bo živel on in njegovi potomci. Zaradi tega odbor SZDL v Velenju poziva vse člane na prostovoljno delo in priča kuje, da se bo njegovemu pozivu odzvala večina članstva.

M. j.

Kaj je dala do sedaj skupnost za izgradnjo Velenja

Za dosedANJI razvoj našega rudnika v pogledu obeh glavnih elementov investicij, to je kapitalne izgradnje in družbenega standarda, je naša skupnost nedvomno ogromno prispevala v letih 1947 do vključno leta 1955. Iz dinamike porabljenih sredstev je lepo razvidno, da je sicer prva leta po osvoboditvi zlasti do vključno 1948 poraba teh sredstev bila manjša, ker so tudi dela imela le značaj vzdrževanja odnosno obnove tistega, kar je že bilo. Razvoj novih gradenj od jamskih in zunanjih objektov kapitalne izgradnje, kakor tudi objektov družbenega standarda se pričena močnejše pojavljati v letu 1950 ter je tempo postopoma rasel vse do danes.

Z letošnjim letom je rudnik dokončal I. fazo izgradnje s tem, da je dosegel kapaciteto 1.500.000 ton letno. Vendar žal izgradnja družbenega standarda ni potekala vzporedno z gradnjami kapitalne izgradnje, tako da se današnja kapaciteta zaradi nedovoljne delovne sile (ki je vezana na stanovanjsko) niti ne more izkoristiti. Za doseg sedaj obstoječe kapacitete je naš rudnik porabil od skupnosti v obliki proračunskih dotacij, pozneje od leta 1953 dalje pa v obliki posojil iz republiškega in zveznega investicijskega sklada ter nekaj iz lastnih sredstev (amort. fond in svobodno razpolaganje) naslednja skupna sredstva:

	v tisočih
leta 1947	45.741 din
leta 1948	56.790 din
leta 1949	83.596 din
leta 1950	135.731 din
leta 1951	332.245 din
leta 1952	1.065.419 din
leta 1953	587.171 din
leta 1954	968.707 din
leta 1955	1.248.117 din

Skupno je zgrajeno in nabavljeno opreme za preko 4 in pol milijarde dinarjev do konca 1955. leta. Ti objekti pa stvarno predstavljajo do leta 1952 še večjo vrednost po revalorizaciji osnovnih sredstev, dočim predstavljajo gornji zneski knjiženo dinarsko vrednost vsakega posameznega leta.

Cetudi bi bil objekt že gotov, so to vsekakor velika sredstva. Ker pa vemo, da smo v letošnjem letu že pričeli nadaljnjo bitko za dokončno izgradnjo kapacitete 3.000.000 ton, ko bomo stopili na čelo vseh večjih jugoslovanskih rudnikov, za kar pa bo potrebno za kapitalno izgradnjo nadaljnje 3 milijarde in 318 milijonov dinarjev, za nadvzgrajen in predviden po novo orientiranem urbanističnem načrtu družbeni standard pa najmanj 4,1 milijarde. Sele tako si ustvarimo sliko, koliko bo naša skupnost žrtvovala za naš prelepi kot Šaleške doline. Logično je, da bo to veliko povečanje kapacitete imelo odraz v doseganju bruto produkta in konkretno tudi dobička podjetja. Po postavljenem rentabilitetnem računu bi se dobiček povzpela na višino 3 milijarde letno in bo od te vsote tudi participacija kolektiva v obliki fonda za samostojno uporabo tudi prilično večja, kot je sedaj.

Vse te momente moramo imeti vsekakor pred očmi zlasti sedaj, ko smo pričeli s široko akcijo prostovoljnega dela. Zlasti se bodo naši napori prostovoljnega dela osredotočili na regulacijo Pake, ki ima sama po sebi značaj javnega dela. S tem prostovoljnim delom se bodo vsaj v majhni meri odložili za vsa tista ogromna sredstva, ki smo jih od skupnosti že prejeli, odnosno jih bomo še prejeli. Zavest slehernega državljanca naše doline mora biti razvita v toliki meri, da bo brez pomisleka vedel, kaj mu je dolžnost.

Obisk tovariša Leskoška s soprogo rudniku Velenje

Velenje v bodočnosti - metropola Šaleške doline

GOSPODARSKI RAZVOJ V DOLINI — NAČRTNI RAZVOJ IN GRADITEV
MESTA ZA 35.000 PREBIVALCEV — GRADBENI PROSTOR — ŠKODE PO
POPLAVI — REGULACIJA PAKE IN PRITOKOV ZA OSUŠITEV
ZEMLJIŠČA

Gospodarski razvoj v dolini

Po drugi svetovni vojni, v kateri so si naši delovni ljudje v gigantski borbi s sovražnikom priborili ob velikanski izgubi najboljših sinov in hčera na svoji zemlji svobodo in z njo pravice človeka, se otrsli izkoriščanja človeka po človeku in sami zagospodarili z delavskim samoupravljanjem v naših gospodarskih podjetjih in z družbenim upravljanjem v ostalih panogah našega družbenega življenja, so se spremenile tudi prilike gospodarskega razvoja Šaleške doline.

Šaleška dolina se razprostira od Hude luknje do soteske Penka v dolžini 10 km in širini 2 km, obdana je s hribovjem Smrekovca in z drugimi hribi, ki so nekoč bili ognjeniki in so oblikovali to dolino, v kateri je takrat nastal velik premostovni bazen lignita, ki je najpomembnejši surovinski vir v Sloveniji, posebno še zaradi možnosti vestranske kemične predelave lignita.

Pred vojno je bila le majhna proizvodnja v rudniku lignita kot največjega obrata v dolini poleg Tovarne usnja v Soštanju in nekoliko manjših podjetij, kjer je bilo zaposlenih nekaj sto delavcev. V glavnem so bili ljudje zaposleni v obrti, trgovini, gostinstvu in v drobni kmetijski proizvodnji.

Po vojni pa se je gospodarski razvoj v dolini preusmeril z graditvijo novega jaska v Prelogah, s katerim se je kapaciteta eksploatacije premoga in zaposlitev delovne sile povečala za nekajkrat. Ob dokončni zgraditvi novega

jaska in izkoriščanju rudniških naprav v Prelogah se bo zmogljivost rudnika povečala od sedanjih 1.300.000 ton na 3.000.000 ton letno. Potrebe po lignitu so v industriji za pogon in za predelavo kakor tudi za široko potrošnjo kot gorivo namesto drv in prekomernega izkoriščanja naših gozdov iz dneva v dan večje, zato se že vršijo priprave, da se zgradi novi jasek v Soštanju in s tem podvoji proizvodnja in eksploatacija lignita, da bi se zadostilo potrebi.

Vzporedno z razvojem Rudnika lignita pa se je v Soštanju že zgradila I. faza termoelektrarne, katere bo največji potrošnik velenjskega lignita. Termoelektrarna Soštanj že od 1. julija 1956 poskusno obratuje in daje v visokonaletnostno omrežje s I. agregatom 30.000 KW, konec leta pa bo pričel obratovati II. agregat, ki bo dajal nadaljnjih 30.000 KW, s čimer se bodo prilike tako v industriji kot v kmetijstvu in široki potrošnji s preskrobo električne energije izboljšale. Z izgradnjo II. faze termoelektrarne v Soštanju bo njena zmogljivost 125.000 KW, s čimer se bo obutno izboljšalo energetske prilike.

Poleg teh dveh velikih objektov je še Tovarna usnja v Soštanju, ki izboljšuje svoj obrat, ter nekaj manjših podjetij, ki bi se tudi radi razširila, če bi imela v Soštanju, tam kjer so, potrebni stavbeni prostor za gradnjo industrijskih objektov in stanovanjskih zgradb.

Tempo gospodarskega razvoja, predvsem pa razvoja rudnika Velenje, Pre-

loge in bodoči Soštanj, terja nujno rešitev stanovanjske izgradnje, regulacije Pake in pritokov zaradi osušenja terena in pridobivanja gradbenega prostora, zgraditev komunalnih naprav: kanalizacije, vodovoda, cest, šol, zdravstvenega doma, trgovskih, obrtnih in gostinskih lokalov itd. ter upravnega centra za nastajajoče mesto s 35.000 prebivalci kot bodočem središču Šaleške doline s širšo okolico.

Načrtni razvoj in graditev mesta za 35000 prebivalcev

Razvoj velenjskega rudnika zahteva hitro rešitev za načrtni razvoj in graditev v Šaleški dolini. Ze bivši OLO Soštanj je pred leti naročil regionalni načrt z analizo in programom za razvoj Šaleške doline. Idejne načrte, tako regionalne kot zazidalne so komisije že nekajkrat obravnavale in spreminjale. Glavni vzrok za spreminjanje teh idejnih načrtov pa je premostovni sloj, na katerem bi bila negospodarska vsaka graditev, zato se je sedaj izdelal idejni načrt za regionalno rešitev zazidave v dolini, po katerem bi bila rešena vprašanja graditve lokalnih cest in tranzitne ceste skozi dolino, graditev vodovoda, kanalizacije, elektrovdov in regulacije Pake. Idejni načrt o določitvi zoningov za zazidavo stanovanjskih zgradb, šol, zdravstvenih ustanov in upravnega centra ter lokalne industrije je določil področje Velenja od sedanjega Novega Velenja in Stare vasi v smeri proti Saleku, dočim za lokalno industrijo predvideva prostor od Velenja proti Soštanju, južno od železniške proge.

Idejni načrt o regionalni rešitvi vseh vprašanj in o zazidavi, po katerem se bo v Velenju gradilo veliko mesto, bo zagotovil delovnim ljudem vse pogoje za življenjsko delo. Sedaj, ko je končno znano, da se gradnja lahko vrši samo na zemljišču, ki ne pokriva premostovnega sloja, naj bi merodajni činitelji dokončno odločili, potrdili in sprejeli program zazidave in z zahtevo povečane proizvodnje omogočili povečati stanovanjski fond s hitro zgraditvijo manjkajočih stanovanj za potrebe proizvodnje, katerim je poleg stanovanja nuditi vse komunalne naprave, kulturne, prosvetne in zdravstvene ustanove.

Načrtna graditev je nujna posebno v tej dolini, zato se naj vprašanje načrtovanja po projektantih dokončno reši in omogoči Rudniku lignita Velenje in številnim individualnim interesentom za gradnjo stanovanjskih objektov določitev zemljišč za gradnjo stanovanjskih hiš in s tem ublaži stanovanjsko krizo.

Regulacija Pake in pritokov - gradbeni prostor

Vsako leto spomladi in jeseni nastopajo zaradi neregulirane Pake in pritokov višje vode, ki poplavlajo v dolini kakih 300 ha zemljišč, ki jih ob takem stanju ni mogoče koristno uporabiti za kmetijsko obdelovalna zemljišča, še manj pa za stavbišča.

Po podatkih, s katerimi razpolagamo, je Paka s pritoki od leta 1931 do danes že 26-krat preplavila ta zemljišča, ki naj bi po načrtih služila za stavbišča, potrebna za izgradnjo stanovanjskih hiš in bodočih industrijskih objektov. Vsa- kokratne vode po teh manjših poplavi povzročajo minimalno okrog 25 milijonov din škode na kmetijskih površinah, komunalnih napravah, stanovanjskih in industrijskih objektih. Poplava 4. in 5. junija 1954 je po uradnih podatkih povzročila 350.520.354 din škode, katero je delno moral povrniti DOZ. Poplava 2. junija 1956, ki ni bila zdaleka tako velika kot v letu 1954, pa je povzročila škode za okrog 70.000.000 din. Poleg navedene škode je vzeti v obzir izpad proizvodnje ter uničenje strojev v podjetjih, nevarnost epidemije po poplavi ter ogroženje prebivalstva ob trajanju poplav. Pri tej minimalno zaračunani škodi po manjših poplavih niso vračunane razne neveščnosti, strah ljudi in vse prostovoljno delo, ki se opravlja v času varovanja in odpravljanja posledic po poplavi. Z regulacijo Pake s pritoki se bodo pridobila zemljišča, stavbišča, ki so vsej dolini, predvsem pa Velenju, nujno potrebna, istočasno pa se bodo izboljšala kmetijska zemljišča, ker se bo talna voda poglobila.

Za regulacijo Pake in pritokov so izdelani idejni načrti, o katerih so razpravljali zainteresirani forumi. Po predvidenem načrtu bi se regulacija Pake in pritokov morala vršiti v etapah. Prvo etapo regulacije je izvršila Termoelektrarna Soštanj za svoje potrebe že v letih 1951 do 1954 v dolžini okoli 1 km. Regulirana struga Termoelektrarne Soštanj (Nadaljevanje na drugi strani)

Kaj mislijo naši delovni ljudje o prostovoljnem delu za izgradnjo Velenja

GOSPODINJA

Akcijo, ki jo je podvzela SZDL za olepšavo Novega Velenja, ureditev parkov in športnih igrišč, regulacijo Pake in izgradnjo ceste Jezero—Cirkovci pozdravlja tudi velik del velenjskih gospodinj.

Gospodinj, ki smo po cele dneve v stanovanjih z našimi gospodinskimi deli in skrbmi, predvsem čutimo potrebo po urejenih parkih in sprehajališčih. Posebno toplo pa pozdravljamo izgradnjo otroških in športnih igrišč za naše najmlajše, ki bodo s tem odtegnjeni kvarnemu vplivu cest, neprimernih iger ali morda celo gostilniškega vzdušja.

Na teh igriščih se bodo pod skrbstvom mater ali športnih trenerjev vzgajali v zdrave in poštene ljudi. Zaradi tega mislim, da se bomo postavljene prostovoljne dela za izvršitev postavljene naloge udeležile vse gospodinj. Udeležba pri teh delih pa nam poleg zavesti, da same aktivno sodelujemo pri ustvarjanju boljših socialnih in materialnih pogojev za našo mladino, prinaša tudi spremembo v našem vsakdanjem gospodinskem delu in omogoča stik z večjim številom ljudi, kar nedvomno veča družabnost. Res je sicer, da se gospodinj, vsaj tiste z majhni-

mi otroki, težje odtrgajo od vsakdanjega dela, vendar pa se z zavestjo in dobro voljo da tudi to urediti. Ne katere gospodinj, ki sicer pozdravljajo ureditev objektov za olepšavo Novega Velenja in so pripravljene sodelovati pri teh delih pa še ne razumejo dovolj potrebe regulacije Pake in gradnje ceste. Prepričana sem, da bodo, če jim bo dovolj in pravilno prikazana važnost teh del na prostovoljni osnovi, tudi te tovarišice spremenile svoje mišljenje, s čimer bomo tudi me gospodinj doprinesle svoj delež skupnosti.

NAMEŠČENEC

Mnenja sem, da je sedanja akcija prostovoljnega dela tako po svoji vsebini in širini ponoven dokaz volje in hotenja velenjskih delovnih ljudi, da izklesajo sebi in Velenju nov obraz, še prijetnejši in sodobnejši kot so ga zasledovale slične akcije pred njo. To je bistvo, to je jedro in le tako je treba gledati na njo. Napravi bežen sprehod po starem Velenju in že spoznaš in razumeš težke življenjske pogoje njegove preteklosti. Majhno je, preprosto, skritično in zverženo. Iz njega diha trda preteklost. Tujec in kapitalist sta mu rezala kruh, dušila in ubijala njegovo zavest, ga oblikovala v poslušnega hlapca. Če zveš in vrednotiš črtno hiš in bajt, neskladnost in umazanost cest, izmalichenost kraja samega, spoznaš, da je bil premožgovni zaklad pod Saleško dolino zanj prej prekletstvo kot blagoslov, prej vir in vzrok njegove bede, zaostalosti in otopenosti kot pa sredstvo za napredek in blagostanje. Da, trda je bila ta preteklost! Presekala jo je šele druga svetovna vojna in njen konec. Narodna

osvoboditev in iz nje izvirajoča socialistična državna ureditev je šele dala velenjskemu delovnemu človeku v roke sredstva in možnosti, da posledice preteklosti izreže iz obraza predvojnega Velenja, pretehta in izmeri, si pri svoji in usmeri rudno bogastvo Saleške doline — v rast svoje domovine, svoje neposredne okolice, sebe samega... In če danes stopaš po Velenju, vidiš in ugotavljaš, da se dane možnosti preudarno in koristno izkoriščajo. Predvojno staro Velenje se umika novemu Velenju z modernimi stanovanjskimi bloki, praviljono lepimi enodružinskimi hišicami, čistimi in tlakovanimi cestami s sodobno razsvetljavo. Zaostane in pretresljive slike iz življenja velenjskega rudarja pred vojno, ko je v svojem obupu segal po pljači, grabil za nož in pehal sebe, družino in svoje v še večjo bedo in stisko, se zgublja v pozabo. Lik predvojnega velenjskega rudarja izginja in bo kaj kmalu docela izginil. Nasprotno, velenjski rudar danes čita in se izobražuje, goji družabnost, igra in poje, se telesno krepi, po-

glablja svojo zavest in preudarno in vzgledno posega v svojo okolico. Ne pretiram, če trdim, da jo budi in vabi, da z združenimi močmi oblikuje — novo Velenje. Takšna budnica je tudi ta akcija prostovoljnega dela. Prepričan sem, da bo uspela. Ze rezultati prvih dni potrjujejo, da se ne motim. Na delovnišči je živo in razgibano. Vse in vsak je na svojem mestu, žene in otroci, možje in mladinci. Vse giblje, kopa, grabi, seka, ravna in oblikuje športna in otroška igrišča, sprehajališča in prijetne koticke za staro in mlado... To nas združuje in bliža, pričuje in krepi v zavesti, da so takšne in slične akcije najprimernejši kažipot, kako more delovni in preudaren človek brez posebnih denarnih sredstev olepšati in olajšati svoje vsakdanje življenje v svojem lastnem okolju. Menim, da ni naloge, ki bi jo taka zavest in spoznanje ne mogla obvladati. Prepričan sem, da bomo tudi zlobno Pako, ki že leta in leta krivenci in razsaja po naši dolini, ukrotili in po svoji volji usmerili njen tok po Saleški dolini.

UPOKOJENEC

Društvo upokojencev v Velenju je že do sedaj po svojem discipliniranem članstvu mnogo pripomoglo k izgradnji Velenja, ki se je razvilo v zelo važen industrijski in turistični center Saleške doline. Zlasti je bilo važno požrtvovalno sodelovanje upokojencev pri objektih, ki danes prvenstveno služijo zdravju in pravilnemu razvoju naše mladine, pri čemer je poudariti prostovoljno delo na ureditvi Velenjskega jezera in vseh dohodov do njega, kar je dalo prej zapuščenemu okolju izraz novega življenja in lepote. Ko danes sedeš na pri-

jetno klopico ob jezeru, se počutiš zadovoljnega in razigranega in to je najlepše plačilo za ves trud, ki je bil vložen za olepšavo našega Velenja. Ustvarjeni stadion je eden najlepših v domovini.

Komaj so bila končana ta dela, že se porajajo novi problemi, izkop Pake in gradnja prepotrebne vodovoda, pri katerih delih hočejo upokojenci pridno sodelovati in biti vzorniki mladini, ki naj sledi z mladeniškim ognjem delu starejših tovarišev. In tako se v plemeniti tekmi družijo staro z mladim in

ustvarjajo v lepi skupnosti nove dobrine v naši socialistični domovini. Naš poziv in naš živi klic je: naj ne bo nikogar med nami, ki ne bi razumel velikega časa, v katerem živimo in ki z ustvarjalno silo nadopolnjujemo misli in cilje, za katere so padli naši najboljši bratje in sestre, očetje in matere.

Ljubezno do domovine, katere svoboda je bila odkupljena s toliko krvi, bodi vodilna misel na starih in še prav posebno tebe, mladina, v kateri je po velikih besedah pesnika in dramatika Ibsena: *Povračilo*.

V letih obnove, pa tudi pozneje, je mladina pokazala toliko delovnega elana in ogromno prispevala k obnovi in dvigu naše porušene in zaostale domovine. In danes so nam prijetno v spominu bodrilne koračnice mladinskih delovnih brigad, katerih udarne melodije letos zopet odmevajo po številnih delovnišči širom naše lepe Slovenije. Mislim, da velenjska mladina ne bo zaostajala, ampak bo tudi ona krepko prišla za lopato ali kramp in tako prispevala svoj delež pri široki vsakodnevni akciji za ureditev gospodarskih in kulturnih objektov ter za estetski izgled novega mesta Velenja.

Vsi velenjski pionirji in pionirke, mladinci in mladinke, vsak dan ob 15. uri na svidenje na zbornem mestu pri Rudarskem domu in veselo na delo!

Tudi naši smučarji gradijo prostovoljno...

Ko nastopi zimski čas, otroci pa tudi ostali smučarji nestrno pričakujejo prvi sneg, da si pripravijo smuč na noge in uživajo v beli opojnosti. Koliko lepega nudi smučarju zimska narava in kako lahko vsi v hitri vožnji po po-bočjih kažejo svojo spretnost in svoj pogum!

Zato je treba gledati, da ima mladina možnost športnega izživiljanja tudi pozimi, bodisi na ledu ali pa na skakalnicah.

Povsod, kjerkoli so se zgradile skakalnice, je pokazala mladina izredno veliko zanimanje za skoke, zlasti če je bil na razpolago trener, ki je znal naučiti pravilne osnove tako, da so postali skoki užitek posebne vrste.

Prav tako je bilo v Velenju. Vsako leto so si mladi smučarji delali skakalnice na terenu, kjer sedaj že stojijo skakalnice in so skakali tudi že preko 10 m. Razviti se seveda niso mogli, ker pač niso imeli primerne skakalnice. Zato si je lansko leto ustanovljeni smučarski klub zadal res težko nalogo, zgraditi 3 smučarske skakalnice, katere bi omogočile mladini res užitek in napredek, publiki pa možnost, da vidi to lepo športno panogo, ki se je po Sloveniji že precej razširila, tudi pri nas doma. Lega skakalnic, ki jo je določil inž. Bloudek, je res izredno ugodna, blizu glavne ceste, takorekoč skoraj v centru starega in tudi bodočega Novega Velenja. Tudi šola je v bližini in je možno tudi telovadne ure izkoristiti na skakalnici. Pretekla zima je v polni meri pokazala, kako ugodno je bil teren

izbran in je kljub samo zasilno prirejenim prvim dvem skakalnicam bila vsak dan zelo živahna. Pionirskom je bila zlasti všeč mala 10-metrška, večji pa so se že kar korajžno poganjali čez most 30-metrške skakalnice in dosegali na tekmah že prav lepe rezultate.

Spomladi letos se je smučarski klub takoj lotil najtežje naloge: dokončati 45-metrško skakalnico in urediti iztek za vse 3 skakalnice. Sredstev je bilo na razpolago zelo malo in se je bilo treba nasloniti v precejšnji meri na udarniško delo. Bilo je precej smučarjev skakalcev, ki so žrtvovali precej svojega prostega časa, da so pomagali pri izgradnji, je pa tudi nekaj takšnih, ki se štejejo celo med najboljše skakalce, stojijo pa ob strani in čakajo, da bodo skakalnice gotove! Od ostalih je največ udarniških ur prispeval el. strojni obrat RLV. Izkazali so se tudi zunanji obrat in gradbeni oddelek RLV, ki je udarniško zabetoniral most 45-metrške skakalnice. Pomoči od strani TVD Partizan pa ni bilo.

Skupno je bilo do sedaj izvršeno že preko 2170 udarniških ur in so vsa dela razen ureditve izteka za 30 in 45 metrske skakalnice že končana. Tu pa je nujno potreben buldožer in naknadno še ročno delo.

Če bomo uspeli, da izvršimo še to zadnje navedeno delo, bomo pozimi ob ugodnih snežnih prilikah lahko pričeli z zanimivimi tekmami na 45, če pa dela ne bodo končana, pa s tekmami na 30 metrske skakalnice.

Delo gasilcev v Šaleški dolini

Številne akcije, katere opravljajo prostovoljni gasilci Saleške doline, so viden uspeh dela in napredka za požarno varnost. V času gasilskega tedna so prostovoljna gasilska društva na območju cele občine, katerih je po številu 15, izvršila požarnovarnostne preglede vseh kurilnih in dimnih naprav, električnih napeljav in ostrejši ter s tem povečala preventivne mere za povečanje požarne varnosti. Pri teh pregledih so ugotovili mnoge nepravilnosti in nedostatke v zgradbah, na katere so opozorjeni lastniki in stanovalci, da jih je potrebno odpraviti in zagotoviti požarno varnost.

Pomembna je bila tudi proslava 25-letnice PGD Topolšica, ob priliki katere je društvo razvilo svoj društveni prapor in nastopalo z raznimi vajami. Poleg tega društva so tudi ostala društva kot Gaberke, Skale priredila svoje kulturne prireditve z uspešnim kulturno-prosvetnim programom.

Nad vse pomemben pa je bil II. slovenski gasilski festival v Mariboru, na katerem je iz naše doline sodelovalo okrog 300 gasilcev pri nastopih in v mimohodu. Pri nastopu so uspešno sodelovala v posebni točki Okrajne gasilske zveze Celje društva Šoštanj, Topolšica in Velenje s svojimi desetinami pri izvajanju trodelnega napada, ki je bil velik uspeh.

Sedaj pa se vršijo priprave naših društev za festival slovensko-hrvatskih gasilcev, ki bo 25. in 26. avgusta v Straži, LR Hrvatska.

Ta festival gasilcev celjskega in krapinskega okraja bo izraz bratstva in enotnosti obojih gasilcev, kateri so s pomočjo slovenskih gasilcev 26. septembra 1926 ustanovili industrijsko prostovoljno gasilsko društvo v Straži, kar pomeni, da je 30-letno sodelovanje gasilcev na meji Slovenije in Hrvatske, katero je bilo prekinjeno v času okupacije dalo velik pomen utrjevanju bratstva in enotnosti obeh narodov. Gasilci na slovenski in hrvatski meji so bili v stalni povezavi in so pomagali drug drugemu in niso priznavali šovinistične politike, ki so jo vodili stari politiki v predvojni Jugoslaviji. Po osvoboditvi pa se je ta enotnost še povečala, tako da smo trdimo, da bo ta gasilski festival v Straži pri Rogatcu na meji področja Sotle prava manifestacija bratstva in edinstva naših narodov, kateri so tudi v času narodno-osvobodilne borbe bili trdno povezani.

Za gasilce z obeh strani narodnih mej je obletnica ustanovitve društva Straža posebne važnosti, ker se vrši na tako markantnem terenu, kjer so slovenski gasilci, med katerimi je tudi Alojz Osojnik, ki je svojčas služboval v Velenju in bil prvi predsednik osnovnega društva, ustanovili društvo onstran Sotle.

Pozivamo vsa društva naše Občinske gasilske zveze, da se za ta slovensko-hrvatski festival, ki ga prireja Ogr. gasilska zveza Celje in Krapina temeljito pripravijo in dajo s tem vsestranski poudarek bratstvu in edinstvu naših narodov.

Miloš Volk

Vsi velenjski pionirji in mladinci na udarniško delo

V najmlajši dobi zemeljskega razvoja se je tudi s Saleško kotlino poigrala narava in skrila v sebi ogromne količine lesa in drugih organskih snovi, ki so stotisočletja oglelene pod površjem. Te zaloge tvorijo danes velike količine najmlajšega premoga — lignita, ki ga neumorni velenjski rudarji vsaki dan kopljejo v temnih rovih črnega »Hada«.

Nekoč ničvredna črna gmota postaja danes prepotraben energijski vir, po katerem dnevno kliče mlada industrija naše socialistične domovine. Potrebe po njem so vsak dan večje. Kar na tri milijone ton naj bi se zrasla letna proizvodnja. Za dosego tega cilja je treba še mnogo delovne sile, še mnogo stanovanj in drugih naprav.

Velenje postaja torej važen gospodarski, upravni in kulturni center. Velenjčani smo na to sigurno lahko ponosni. Tako mesto pa zahteva še mnogo sporednih naprav, ki so nujni člen v njegovi življenjski funkciji. Otroška igrišča, športna igrišča, parki, ceste, ureditev vodnih poti itd., so objekti, brez katerih si mesta s 30.000 ali več prebivalci, ko-

likor naj bi jih v bližnji bodočnosti imelo Velenje, sploh ne moremo misliti.

Človek je družbeno bitje, ki ima tudi svoje kulturne potrebe, katerim poskuša zadostiti v obliki najrazličnejšega udejstvovanja. In kdo drugi čuti največjo potrebo po takem izživiljanju, če ne ravno mladina. Vsak človek potrebuje po opravljenem težjem delu primernega razvedrila, potrebuje dela, pri katerem se duševno in telesno sprosti. In kje najde vse to mladina? Na stadionu, na igrišču v raznih zabavnih pa tudi čisto športnih igrah, na klopici v parku z lepo knjigo v roki, pa tudi ob samem pogledu na lepo urejen in negovan kraj.

»Za koga se torej vse to gradi?« bi bilo neumestno postavljeno vprašanje, ker je odgovor kratek in jaseen: »Za vas velenjski pionirji in mladinci!« Vi niste več neobgljeni otroci, ampak zares pravi pionirji in pionirke, mladinci in mladinke. Tudi vi ste dolžni, da se po svojih močeh vključite v akcijo prostovoljnega dela. Delo ne bo težko, ampak primerno za vašo fizično moč.

Nadaljevanje s 1. strani

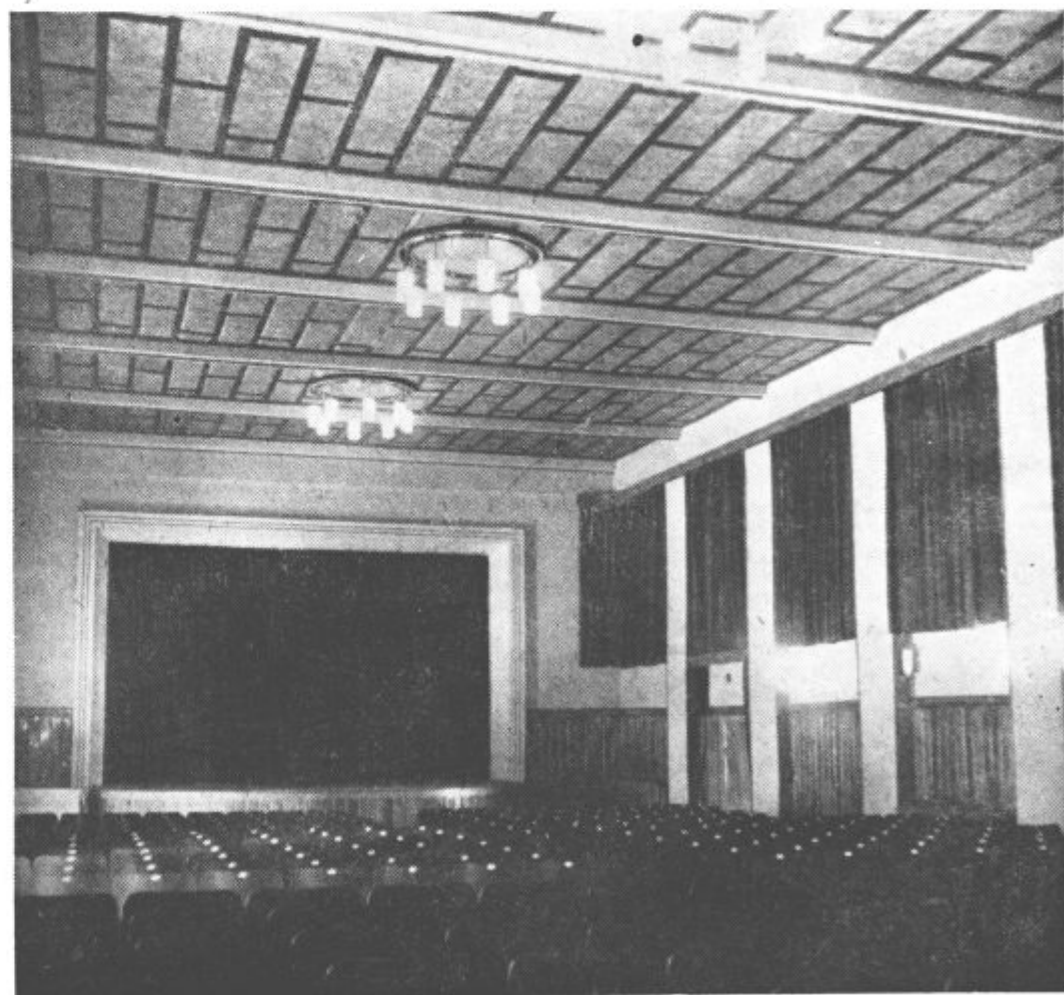
elektrarne pa je zaključena v samem mestu Šoštanju, kar je poslabšalo vodne razmere, zato je še prejšnji ljudski odbor mestne občine Šoštanj pričel z regulacijo Pake od soteske Penka navzgor do termoelektrarne. Ta dela pa so ustavljena z ozirom na to, da se ni na razpolago finančnih sredstev. Narčrt za regulacijo Pake je sedaj v idejni osnovi izdelan od soteske Penka do Saleka, tako da bo mogoče izvršiti del regulacije v Velenju tako, da se pridobi gradbeni prostor za izgradnjo centra novega mesta. Investicijski program za izgradnjo celotne regulacije v Šoštanju od soteske do termoelektrarne predvideva 240.000.000 din izdatkov. Investicijski program od termoelektrarne pa do Saleka bo predvidoma zahteval 300 milijonov din investicijskih sredstev. Če pomislimo na poplavo v letu 1954 in v letu 1956 ter na vsakoletne poplave so predvidene investicije upravičene in bo treba izposlovati investicijske kredite, da bi se posledice od poplav odpravile in pridobila potrebna zemljišča za graditev. Da bi se omogočilo rudniku lignita zgraditev upravnega in mest-

nega centra, ki je določen ob desnem in levem bregu Pake v Velenju, že v letošnjem in prihodnjem letu, se bo organiziralo na tem odseku regulacije prostovoljno delo v dolžini ca. 700 m z zemljskimi izkopi, da se to zemljišče osuši, t. j. zniža talna voda in usposobi za graditev.

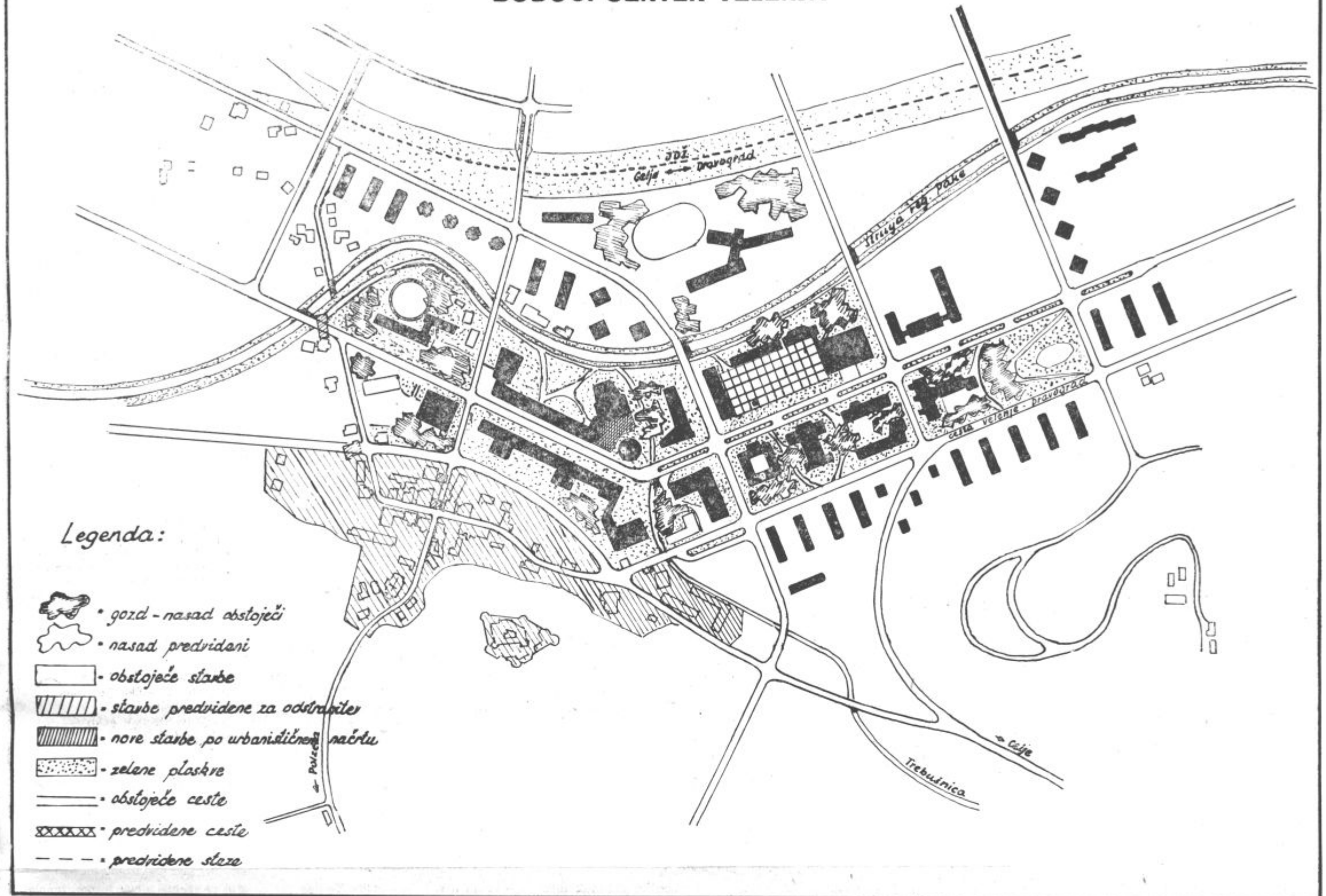
Z regulacijo Pake in pritokov, z zgraditvijo upravnega kulturno-prosvetnega in zdravstvenega centra, z zgraditvijo stanovanjskih zgradb in predvidene lokalne industrije v Velenju, bo dolina dobila povsem drugo obliko in Velenje bo postalo metropola Saleške doline, v kateri bo bodoči sedež komunice po vsej verjetnosti še z večjo okolico, kot jo ima danes.

Poleg vseh naporov ljudske oblasti ter merodajnih forumov Rudnika lignita Velenje je nujno potrebno, da tudi ostali državljani s svojim prostovoljnim delom pri regulaciji Pake in oblikovanju tega mesta vložijo vse svoje sile in s tem omogočijo čimprejšnjo rešitev tega problema, ki je obenem pogoj za boljše in srečnejše življenje delovnih ljudi v tej dolini.

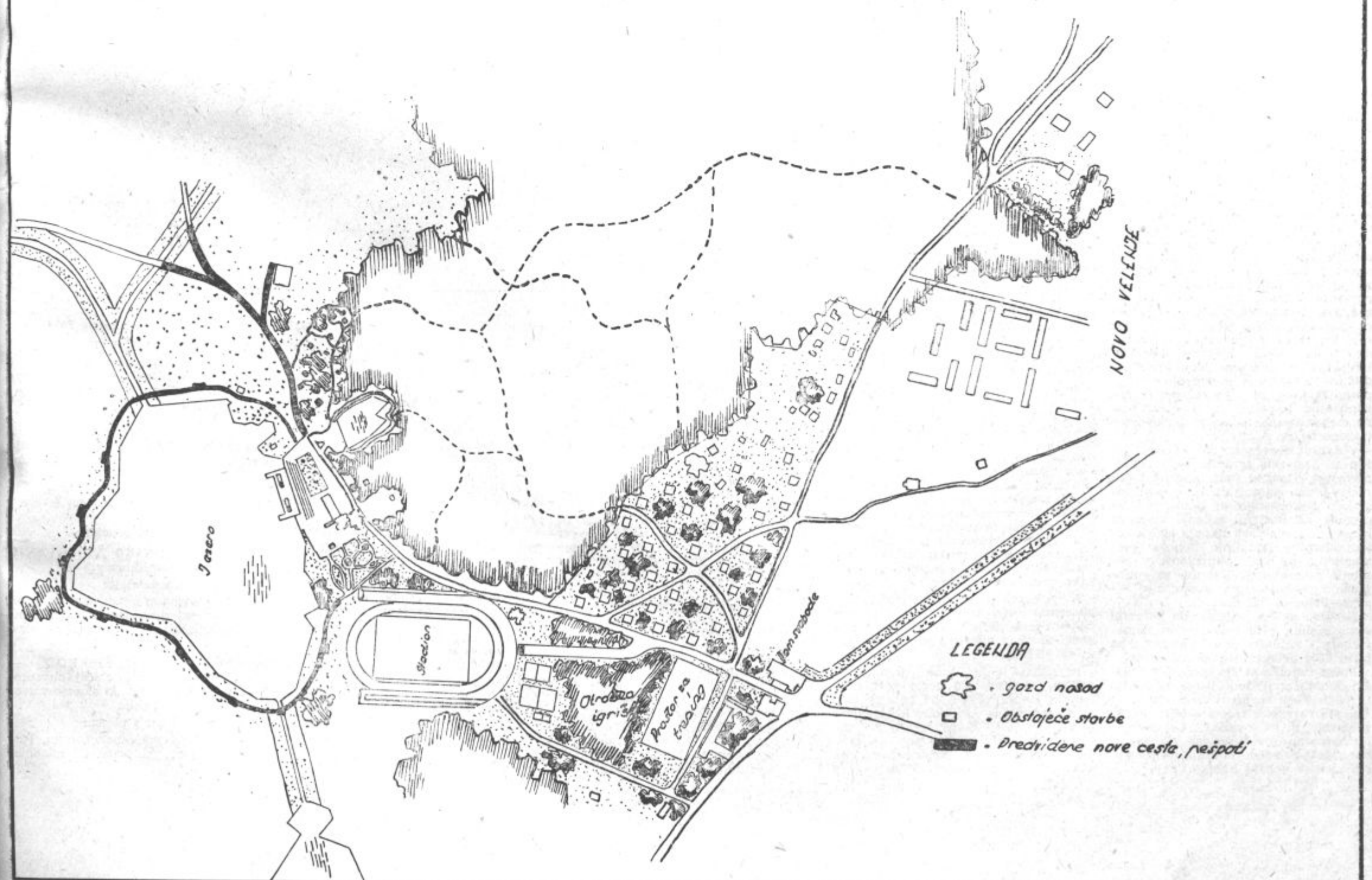
Kino dvorana v domu Svobode

BODOČI CENTER VELENJA

NAŠA DELOVIŠČA - UREDITVE IGRIŠČ IN PARKOV

Delovišča so oživila

PRVI PROSTOVOLJCI SO BILI ORGANIZATORJI IN VODJE AKCIJE TER NAMEŠČENCI IN OSTALI ČLANI KOLEKTIVA RLV — ODLIČNI DELOVNI USPEHI ŽE V PRVIH DNEH PROSTOVOLJNEGA DELA — V PRVI FAZI, DO 1. SEPTEMBRA, BODO DOGOTOVLJENI: POMOŽNO ŠPORTNO IGRISČE, IGRISČE ZA ODOBJKO, KOŠARKO IN MALI ROKOMET NAD STADIONOM, OTROŠKI IGRISČI V NOVI VLENJU TER PRI NASELJU JEZERO IN POT OKROG JEZERA

Nekoliko mrzlične so bile zadnje priprave. Zaporedni sestanki delovnega štaba z vodji posameznih sekcij, obrazložitev nalog, podrobna navodila, predlogi in protipredlogi, ogledi posameznih delovišč, priprave orodja.

In nastopil je tork, 31. julij, prvi dan velike akcije. Uvod v veliko delo, ki stoji pred nami in ki ga moramo dokončati. Nekaka telesna in moralna priprava za izvršitev doslej največje delovne akcije, ki smo si jo postavili za cilj — regulacija Pake.

Prvi so bili na vrsti vsi člani štaba in raznih pomožnih organizacijskih teles, vodje delovnih sekcij in nameščenci rudnika, ki so se lotili dograditve objektov na prvih štirih deloviščih: pomožnem stadionu (delovišče 1), otroškem igrišču pri naselju Jezero (delovišče 2), igriščih za odbojko, košarko, mali roket in cesti na stadion (delovišče 3) ter na otroškem igrišču v Novem Velenju, ki bo napravljen v Meževem gozdičku (delovišče 4).

Ze prvi dnevi akcije so pokazali, da je večina naših ljudi v veliki meri razumela globok smisel pa tudi perečo potrebo za izvršitev postavljenih nalog.

Posebno živo je bilo vse dneve na pomožnem stadionu za Rudarskim domom. Zapuščen prostor, ki je med obema vojnama bil edini športni objekt in telovadišče Velenja, je iz dneva v dan pod krampi, ročnicami in lopati prostovoljnih delavcev spreminjal svojo po-

dobo in se oblikoval v moderno športno igrišče, ki bo v bodoče služilo za vadbe našim športnikom in TVD Partizan.

Prav malo je zaostajala gradnja otroškega igrišča, ki ga pridne roke ustvarjajo v gozdičku med pomožnim igriščem in stadionom. Zapuščena hosta se je zelo hitro spreminjala v negovan zeleni log, ki ga že prepletajo bele posute stezice, ki povezujejo med seboj jase z vrtiljaki, gugalnicami in drugimi krasotami, ki predstavljajo višek sreče in zadovoljstva za vsako otroško srce.

Toda to ni edino otroško igrišče. Tudi v Novem Velenju ustvarjajo pridne roke prostovoljnih delavcev malim kričanjem v Meževem gozdičku krasno zabavišče, ki ne bo v ničemer zaostajalo za onim pri stadionu — ali pa ga bo morda še prekašalo. Ko bo ta objekt dograjen, bo služil tudi kot park, ki ga naše novo naselje tako zelo pogreša. Nedvomno pa bodo dograditve otroškega igrišča in parka najbolj veseli naši rudarji, ki so jih otroci v svoji razigranosti, ko so si zaradi pomanjkanja slehernega igrišča dali duška v cestnem prahu med stanovanjskimi hišami, prikrasili za marsikatero prepotrebno urico spanja pred trdim nočnim delom.

Ista slika je tudi pri gradnji igrišč za odbojko, košarko in mali roket nad stadionom, s čimer bo ta krasen športni objekt — razen garderob — zaključen v svoji izgradnji.

Vendar pa prav na tem delovišču močno pogrešamo mladino, ki ji je ta objekt prvenstveno namenjen. Zvedeli pa smo, da bo velenjska mladina skupaj z odbojkarji in roketarji SD Rudarja tudi krepko zavijala rokave in bogato nadoknadila zamujeno delo.

Vzglede starejših so tudi v naši mladini začeli prebujati duh slavnih udarnih brigad z mladinske proge, avtomobilske ceste, Mavrova, Nove Gorice in nešteti drugih delovišč, na katerih se je ljudska mladina Slovenije neizbrisno vpisala med najmarljivejše graditelje naše socialistične domovine.

Napak bi bilo, če ne bi nekoliko omenili tudi težav in nerazumevanja, na katerega naletijo naši politični aktivisti pri posameznikih v okviru svojega težkega in nevalečnega delovanja čim širše omasovljenje prostovoljnega dela. Zal je nerazumevanje in odpor srečati predvsem pri ljudeh, ki že uživajo sadove socialistične izgradnje v modernih stanovanjih našega novega rudarskega naselja. Ti ljudje, ki so neverjetno hitro in lahko pozabili žalosten rudarski VCERAJ, se ločili od naporov in stremeljenj skupnosti, uživajo neprizadeti sadove skupnih naporov naše družbe in čakajo, da jim bodo pridne roke zgradile udobno bodočnost.

Vendar pa so ti ljudje zelo redki. Ogromna večina je velike in plemenite cilje akcije popolnoma razumela ter spontano in z veseljem vlogo svoje delo v njeno čimprejšnjo uresničitev.

Dobro, zvest in požrtvovalen je naš človek, kar nam zelo nazorno kaže dnevna udeležba pri delu, ki je tudi največji optimizmi nismo pričakovali. 250... 300... 350... 380... 450 in ogromno opravljen delo, ki se skriva za temi številkami nam je porok, da bomo v celoti izvršili prvo etapo svojega dela in sli pripravili v drugo, ki je končni cilj naše sedanje akcije, namreč regulacija Pake s čimer bomo ustvarili pogoje za položitev temeljnega kamna našemu novemu Velikemu Velenju.

Za kulturno-prosvetno dejavnost je premalo prostora

Vzporedno z rastjo industrije v Velenju in z večanjem števila prebivalstva raste tudi kulturno-prosvetna dejavnost. Odkar je bila ustanovljena Svoboda, je to delo poglavo globoko korenine in se uveljavilo po svojem solidnem karakterju med delovnimi ljudmi v našem mestu. Že sedaj, ko število prebivalcev še ni tako visoko, kot se predvideva v bodočih letih, se čuti pomanjkanje prostorov.

Svoboda ima v uporabi prostor za čitalnico in knjižnico s policami za 4000 knjig ter mizami in stoli za 60 bralcev. Na žalost se ta prostor uporablja tudi za zasedanja delavskega sveta rudnika, za izobraževalne tečaje, partijske sešanke in sešanke drugih organizacij. Poleg tega uporablja ta lokal tudi ljudska univerza in Društvo inženirjev in tehnikov za svoja predavanja. Ni skoraj popoldneva, da ne bi bila čitalnica zasedena. Kako težko posluša knjižnica, je razvidno prav iz zgoraj navedenega.

Nadalje imamo za prosveto na razpolago sobo, kjer vrši svoje vaje godba na pihala in tamburaški zbor. Z ustanovitvijo mladinske godbe je tudi ta dobro izkoriščen. Kakor hitro bo pa pričela delovati še ena godba na pihala, lokal, ki ga uporabljajo kar tri sekcije orkester in mladinski pevski zbor, pa bo nastal nov problem, kje najti prostore za te sekcije.

Pevski zbor uporablja glasbeno šolo za svoje vaje. Toda prav razveseljivo je dejstvo, da število gojencev z vsakim letom močno raste, poraja na drugi strani velike težave, kam dati nove gojence in kje oskrbeti prostor za pevce.

Dramatika se je zadnja leta zelo razmahnila. Danes deluje pri nas 8 režiserjev. To se pravi, da bo odslavljen v sezoni najmanj osem premier na našem odru. Bralne vaje se vršijo v gledališki garderobi. Ker pa vršita bralne vaje vzporedno po dve grupi, mora ena vedno neke gostovati. Tretja skupina pa

se seveda pripravlja že na odru. Ker pa ima v isti dvorani — razen torka — vsak večer v tednu svoje predstave kinne, je mogoče imeti vaje na odru le ob popoldnevih. Igralci, ki so večinoma zaposleni tudi popoldne, bi imeli več časa po večerih. Toda kino predstave so ovira, ki še bolj otežkoča že itak težko delo dramske sekcije. Poleg tega je kino kot pridobitno podjetje zaradi gledaliških predstav oškodovano, ker mora zaradi njih odpovedati svoje predstave. Še dobro, da ni kino samostojen, temveč je v sklopu Svobode, ker bi sicer bile težave zaradi odstopa dvorane za gledališke predstave še večje.

Nujno potrebno bo zgraditi v bodočem domu sodobno urejen oder z dvoranami, kajti obstoječi oder ni bil zgrajen za uporabo gledališča in po svoji strukturi nikdar ne daje osnovnih pogojev za kvalitetno uprizorjanje iger. Dvorana ni akustična, oder je prepleten in preozek, brez stranskih prostorov. Strop odra je prenizek in ni mogoče urediti vrvišča. Prav tako se osvetlitev ne more efektivno izvršiti zaradi premajhnega odra in preozke ter prenizke dvorane. Dvig kvalitete iger, razvijanje okusa publike in njenih vse večjih zahtev za uprizorjanje kvalitetnih iger nujno zahteva sodoben oder.

Ostale sekcije kot izobraževalna, šahovska in folklorna so danes praktično brez prostorov. Te sekcije nekako delujejo kljub težkim pogojem, toda prav zaradi teh pogojev ni mogoče pri njih doseči masovnosti.

V bodoče se bo delo še bolj razmahnilo, ko se bodo izboljšali materialni pogoji in ko se bo prebivalstvo povečalo. Zato moramo že sedaj misliti na izgradnjo kulturnega doma, ki bo dajal streho vsem sekcijam in društvom ter bo hram ljudske prosvete v novem velikem Velenju.

F. Z.

Šaleška dolina in njena perspektiva

Šaleška dolina s svojim premočnim bogastvom predstavlja eno najvažnejših surovinskih središč Slovenije. Naravno je, da bo tudi bodoči razvoj tako Šaleške doline kot samega Velenja odvisen v prvi vrsti od razvoja rudnika. Rudnik mora razviti svojo proizvodnjo v kratkem času petih let na 3 milijone ton letno ali 10.000 ton dnevno. Še pred dvajsetimi leti bi si noben, še tako optimističen strokovnjak, takšnega razvoja ne mogel predstavljati.

Rudnik Velenje je v ta namen izdelal investicijski program, katerega je osvojila tako komisija za revizijo programov pri Izvršnem svetu LRS, kakor tudi posebna komisija pri centrali Narodne banke v Beogradu. Sedaj mora investicijsko posojilo odobriti Zvezni izvršni svet, nakar se bo pričelo takoj z intenzivno izgradnjo nadaljnjih kapacitet, ki še manjkajo za postavljeni cilj.

Predvsem se bo v jami odprlo novo odklopno polje, ki bo po svoji razsežnosti enako sedanjemu jamskemu polju. To novo polje, ki se bo imenovalo zapadna jama, bo imelo z obstoječim poljem skupen samo izvozni jašek in separacijo. Vsa ostala postrojenja bo potrebna šele zgraditi v približno enakem obsegu kot je to v sedanji jami. Kot najvažnejši jamski objekt je novi zračni jašek, katerega se bo pričelo te dni globiti. Zračni jašek bo okoli 340 m globok ter bo v daljnji bodočnosti služil eventualno tudi za izvoz premoga. Na dnevno pa se bo postavila pri jašku v Prelogah nova kopalnica z 2000 mesti. V tem posloplju bodo istočasno tudi lamparna in upravne pisarne za novi jamski obrat. V neposredni bližini novega jaška bo zgrajena tudi toplarna, ki bo oskrbovala kopalnico in vse ostale objekte s toplo vodo za umivanje in ogrevanje. V času največjega mraza pozimi se bo s pomočjo toplarne ogreval tudi vstopajoč zrak, ki povzroča sedaj v izvoznem jašku, da zmrzava dotekajoča voda, nastali led pa povzroča velike težave pri izvažanju. Pri jašku v Prelogah se bo zgradilo tudi sodobno skladišče materiala ter skladišče jamskega lesa. Pri skladišču jamskega lesa bo odpadlo vse naporno delo, ker bo v največji meri mehanizirano. Razkladanje in prenos lesa bo mehanizirani s pomočjo žerjava ter transporterjev.

V daljnji bodočnosti pa se bo pri jašku v Prelogah zgradila še sušilnica premoga, ki naj bi stala nasproti separacije preko železniških tunelov med postoječo trafostajo in bunkerjem za premog TE Soštanj. Sušenje premoga bi pa bila samo prva stopnja oplemenitenja lignita. Nadaljnja stopnja oplemenitenja bi bila vplinjavanje v posebnih generatorjih. Naprave za vplinjavanje naj bi stale na ravnini med Pesjem, Pako in TE Soštanj.

Za tako veliko proizvodnjo bo rabil samo rudnik 3400 delavcev in nameščencev, s sušilnico in vplinjevalnico pa blizu 4000 delavcev in nameščencev.

Poleg rudnika se bo morala v Šaleški dolini razviti tudi druga industrija in obrt. Tako se predvideva, da bi se Velenje razvilo v mesto z blizu 30.000 prebivalci in to iz razloga, ker Soštanj nima možnosti večjega razvoja, saj že danes leži polovica Soštanj na prostoru, kjer se nahaja lignit.

Lignit je že danes za Slovenijo dragocena surovina, v bližnji bodočnosti bo pa še mnogo bolj. Novi potomci se bodo čudili, da smo mi tako potratno živeli, ker kurimo z lignitom. Naš lignit bo v bodočnosti služil bodisi za proizvodnjo plina ali za proizvodnjo kokska. Za kurjavo pa bo služila elektrika ter bo potrebno zgraditi hidrocentrale in vodne akumulacijske centrale. Termocentrale pa bodo delale samo ob največjih sušah, ko ne bo dovolj vodne energije.

Šaleška dolina bo tako postala veliko industrijsko in gospodarsko središče, Velenje pa bo sedež tega gospodarskega središča. Poleg gospodarskega središča pa je nujno, da se vzporedno razvije tudi kulturno in upravno središče za Šaleško dolino in za zaledje, ki bo to gospodarsko središče nase potegnili.

Za izgradnjo tako velikega mesta pa bo potrebno zazidati velike površine sedanjih njiv in travnikov. Bodoče Velenje bo obsegalo od sedanjega rudniškega naselja tja do Šaleka ter vso dolino med Velenjem in Salekom ter še pobočja hribov vzhodno od tod — t. im. žitni hrib. Hiše bodo morale biti večnadstropne. S pritrilnimi hišami bi porabili preveč prostora.

Pri izgradnji bodočega Velenja morajo projektanti upoštevati dva važna činitelja. Po sredi doline tečeta železnica in rečica Paka. To sta dve zapreki, ki delita že danes staro in novo Velenje ter ju bosta tudi v bodoče delila. Vendar se bo s premostitvijo tako Pake kot železnice to zelo zmanjšalo.

Za izgradnjo novega mesta je rečica Paka mnogo večja zapreka kot železnica. Vsi prebivalci Velenja, Pesja in Soštanj dobro vedo, da je Paka normalno sicer majhna rečica, katere pa pri vsakem večjem nallivu zelo naraste in pogosto prestopa svoje bregove ter pustoši po njivah in celo po domovih.

V Soštanju so že sicer poskušali vsaj delno ukrotiti Pako, vendar dosedanja dela na regulaciji Pake še niso dovoljna. Pako se mora regulirati po vsej dolžini Šaleške doline, da bo za vselej odpadla nevarnost poplav.

Tudi za izgradnjo novega velikega Velenja je predpogoj regulacija Pake. Z regulacijo Pake bi se dalo njeni strugi enakomeren padec, odstranile bi se vse nepotrebne vijuge ter vsi jezovi, ki tvorijo zapreko za hitro odtekanje narasle vode. Strugo bi se poglobilo in razširilo tako, da ne bi Paka niti pri največjih nallivih prestopila svojih bregov. Koliko škodo bo s tem prihranjeno vsem kmetom in stanovalcem ob Paki? Koliko strahu in skrbi bi odpadlo za stanovalce, kateri sedaj pri vsakem malo večjem nallivu s skrbjo opazujejo kako raste voda v strugi?

Z regulacijo Pake bi se znižal tudi podzemni nivo vode ter bi se tako travniki pobiljšali, v kletih bi ne bilo vode, odnosno hiše se bodo mogle graditi s kletmi.

Regulacija Pake stane ogromna finančna sredstva. Če bomo prebivalci Šaleške doline čakali, da bo skupnost dala sredstva za regulacijo Pake, bomo morali nanjo še dolgo čakati. Saj čitamo vsako leto kakšno poplavo so v drugih republikah in kakšno škodo ima skupnost od teh poplav. V primeri s

poplavami Donave, Save, Morave so poplave Pake malenkostne. Zato moramo biti vsi prebivalci Šaleške doline enotni in pričeti s svojimi lastnimi silami Pako regulirati. Čim prej bomo z regulacijo Pake pričeli tem prej bomo rešeni velikih skrbi in škode! Nihče naj ne ostane ob strani. Vsak naj bi pomagal po svojih močeh!

Ko bo Paka regulirana, bomo lahko brez skrbi zidali hiše tudi v njeni neposredni bližini. Regulirana Paka z zelenim pasom bo celo v okras bodočega velikega Velenja. Na ravnini med sedanjo staro šolo in Salekom bo zgrajen upravno-kulturni center Velenja. Tam naj bi stala bodoča občinska hiša, upravno posloplje rudnika, kulturni dom, velik hotel, pošta, banka, sodnica, zdravstveni dom in rudarska šola. Za sedanjim starim Velenjem pa bi si zgradili gospodarsko središče s trgovinami in obrtniški lokali. Tam naj bi stala velika tržnica ter veleblagovnica.

Okoli gospodarskega ter upravnega in kulturnega središča pa bi se vrstile stanovanjske hiše.

Bodoče Velenje bi naj imelo v vsaki hiši plin iz vplinjevalnice ter centralno kurjavo. Za centralno kurjavo bi se zgradila bodisi nova toplotna ali pa se izkoristilo staro elektrarno v Velenju.

Vse ceste v Velenju bi bile asfaltirane. Glavne ceste pa ne bi vodile skozi stanovanjske predele, niti skozi središče mesta. Cesta Dravograd—Celje bi stekla za žitnim hribom ter bi se nadaljevala za gradom preko Polzele v Ljubljano. Cesta Velenje—Soštanj bi tekla južno od železnice pod hribom.

Vse Velenje bi bilo oskrbovano s pitno vodo iz sedanjega rudniškega vodovoda. V primeru, če bi vode primanjkovalo, bi se moralo zajeti še paške studence. S tem bi Velenje imelo dovolj dobre in zdrave pitne vode. Pitna voda je danes poleg poplav Pake največja skrb stanovalcev starega Velenja. Z izgradnjo prvih hiš na levem bregu Pake, se bo morala tja dovesti tudi pitna voda.

Vse Velenje bo v bodoče tudi kanalizirano. Danes ima samo rudniško naselje kanalizacijo. Bodoča kanalizacija pa zajema vse področje novega Velenja ter bi se vse odpadne vode odvajale v posebne čistilne naprave, ki bi se zgradile bodisi na zapadni strani Velenja ob Paki ali pa šele na zapadni strani Soštanj ob Paki.

Projekti za zazidavo Velenja so pred zaključkom. Projekt za regulacijo Pake je tudi že gotov ter je osnova zazidalnemu projektu. Septembra, ko se bo pričelo z regulacijo Pake, se bo s tem istočasno položilo temeljni kamen za bodoče Velenje. Zato naj ne bi nihče iz Šaleške doline ne ostal ob strani ter naj bi vsak po svoji moči pripomogel pri izvrševanju tako velike in častne naloge.

NAJVEČ PROSTOVOLJNIH UR SO OPRAVILI:

Ravljjen Janez	40 ur
Vozel Jože	29 ur
Ing. Rogel Erazem	28 ur
Avberšek Janez	26 ur
Zgank Nestl	26 ur
Ing. Jurman Franc	26 ur
Ing. Starman Franc	25 ur
Močilnik Marica	25 ur

Ali bi se radi vpisali v Svobodo?

Ali bi radi aktivno sodelovali v njenih sekcijah?

Vpišete se lahko pri tajniku društva lov. Mavcu (nabavni oddelk rudnika), pri hišniku kinodvorane ali pa pri vodji posamezne sekcije.

Če imate veselje delati v kateri koli sekciji šopite v slik z vodjem sekcije.

Navajam sekcije in njih vodje:

Dramska sekcija, vodja lov. Hinko Dermol

Pevska sekcija, vodja lov. Jože Pečnik

Glasbena sekcija, vodja lov. Beuermann Rihard

Rudarska godba, vodja lov. Grebenšek Franc

Ljudska univerza, vodja lov. Vinko Smajs

Folklorna sekcija, vodja lov. Branka Mravljak

Šahovska sekcija, vodja lov. Karl Vrečko

Knjižnica in čitalnica, vodja lov. Dušan Ferjančič

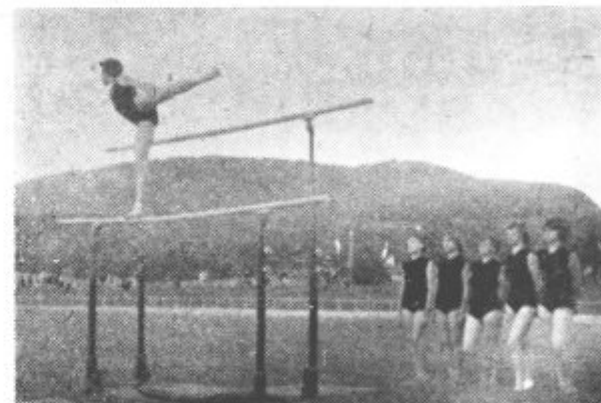
Mladinci — pevcil Vstopajte v mladinski pevski zbor. Prijavljajte se pri lov. Korunu.

Kdor se želi izobraževati, naj se vpiše v izobraževalne tečaje. Prijavi se lahko pri lov. ing. Roglu ali lov. Mavcu.

Ali se želite učiti jezike (angleški, nemški, esperanto)? Prijavite se pri lov. Smaisu!

Ali imate veselje za glasbo? (tamburaški zbor, godbo na pihala itd)? Pojdite v glasbeno šolo, kjer vas bodo vpisali za prihodnje šolsko leto.

Okrajni zlet Partizana v Velenju

Članice na bradlji

PROSTOVOLJNA DELOVNA AKCIJA

I. Delovišče obsega: igrišče pri menzi in cesti; izkop jarkov za drenažo, planiranje, izdelava nasipa in posipanje s humusom.

II. Delovišče obsega: otroško igrišče pri stadionu in čiščenje gozdičkov.

III. Delovišče obsega: ureditev igrišč za košarko, mali roket, odbojko, lahkoatletskih naprav in krožnega tekališča.

IV. Delovišče obsega: ureditev otroškega igrišča in parka v Novem Velenju.

DO 10. AVGUSTA JE DELALO NA DELOVIŠČIH V PROSTOVOLJNEM DELU:

Dne	Ljudi	Ur
31. 7.	180	749
1. 8.	156	634
2. 8.	232	887
3. 8.	62	114
4. 8.	23	96
6. 8.	255	906
7. 8.	389	1572
8. 8.	340	1263
9. 8.	206	828
10. 8.	507	2040
Skupno	2350	9089

V nedeljo, 19. avgusta 1956

ZLET MLADINE V VELENJU

Sporod:

Ob 9. uri dopoldne športne prireditve na stadionu SD Rudarja.

Lahkoatletika tekmovalja

Odbojka

Mali roket

Kolesarska dirka preko Novega Velenja

Ocenjevalna motoristična dirka preko Novega Velenja

Start in cilj na jezeru

Tekmovalje v plavanju na jezeru

Ob 4. uri popoldne

VELIKO MLADINSKO ZBOROVANJE na Velenjskem gradu

Sodelujejo:

Rudarska godba in mladinska godba na pihala, pevski zbor, harmonikarji, tamburaši, kmečki kvartet, igralska skupina

Po sporedu »I. SKOK ČEZ KOŽO« — tradicionalni rudarski običaj ob sprejemu mladih rudarjev, ki stopajo v svoj poklic

Zabava s plesom

Za člane LMS udeležba obvezna. Pri-srčno vabljeni vsi prijatelji mladine! Odbor